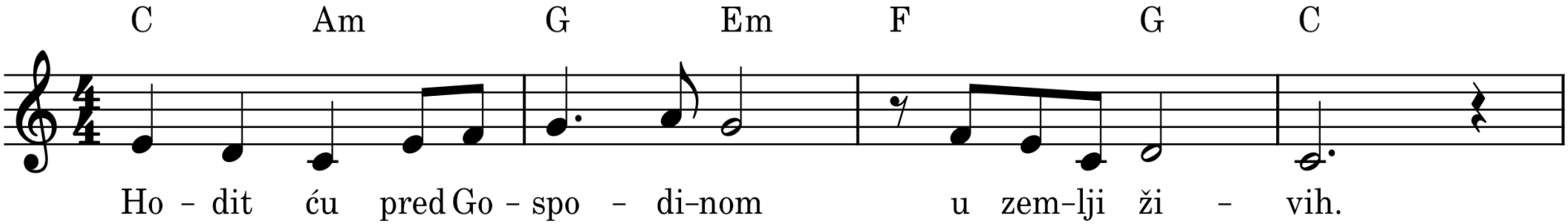
Filozofsko-teološki institut DI
Studij filozofije i teologije, ECTS 6
amdg.eu → nastava → FTI

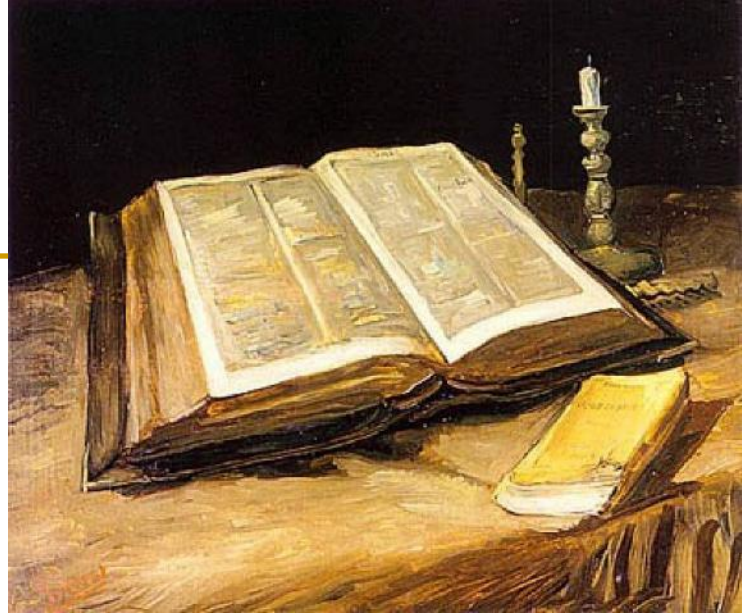

Propovjednik

Hodit ću pred Gospodinom (Ps 116)

Filozofsko-teološki institut DI
Studij filozofije i teologije, ECTS 6
utorkom od 8:15 i srijedom od 10:15,
Dvorana Kolvenbach (P14)

Biblijska egzegeza:

Poučne knjige Staroga zavjeta

Psalmi i Mudrosne knjige –

Poklad biblijske mudrosti u jezgri SZ-a

zimski semestar ak. g. 2026./27.

amdg.eu → nastava → FTI

Propovjednik

Tko je? (Prop 1,1)

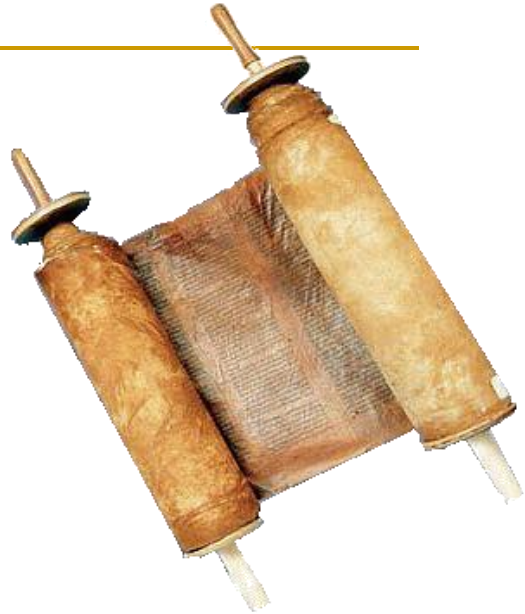
Sin Davidov, kralj

Osnovna filozofska težina:

Ono što jest, daleko je i tako duboko (7,24)

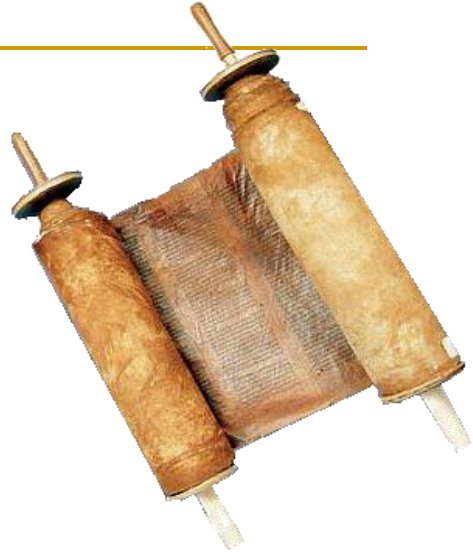
Nitko ne može dokučiti što se zbiva pod suncem (8,17)

Poslovice

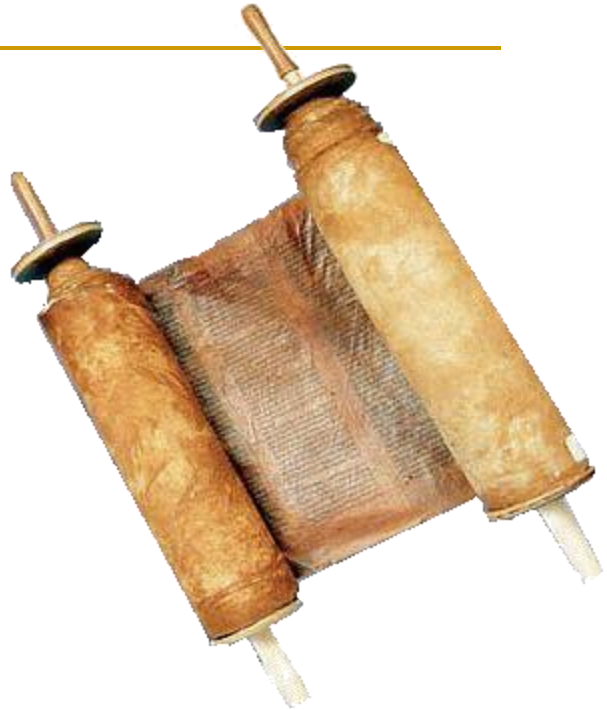
- **Tko jamu kopa,
  u nju pada (Prop 10,8)**
- **Kleveta lako okrilati (10,20)**
- **Ne znaš koji je put vjetru (11,5 – usp. Iv 3)**
- **Mnogo učenje umara tijelo (Prop 12,12)**
- **Što je bilo, opet će biti (1,9; 3,15)**
- **Sve je mučno (1,8); mudrost i ludost isto**
- **Jedina sreća: jesti, piti, biti zadovoljan sa svojim trudom (2,24; 3,12.22; 5,17; 8,15)**

Kralj

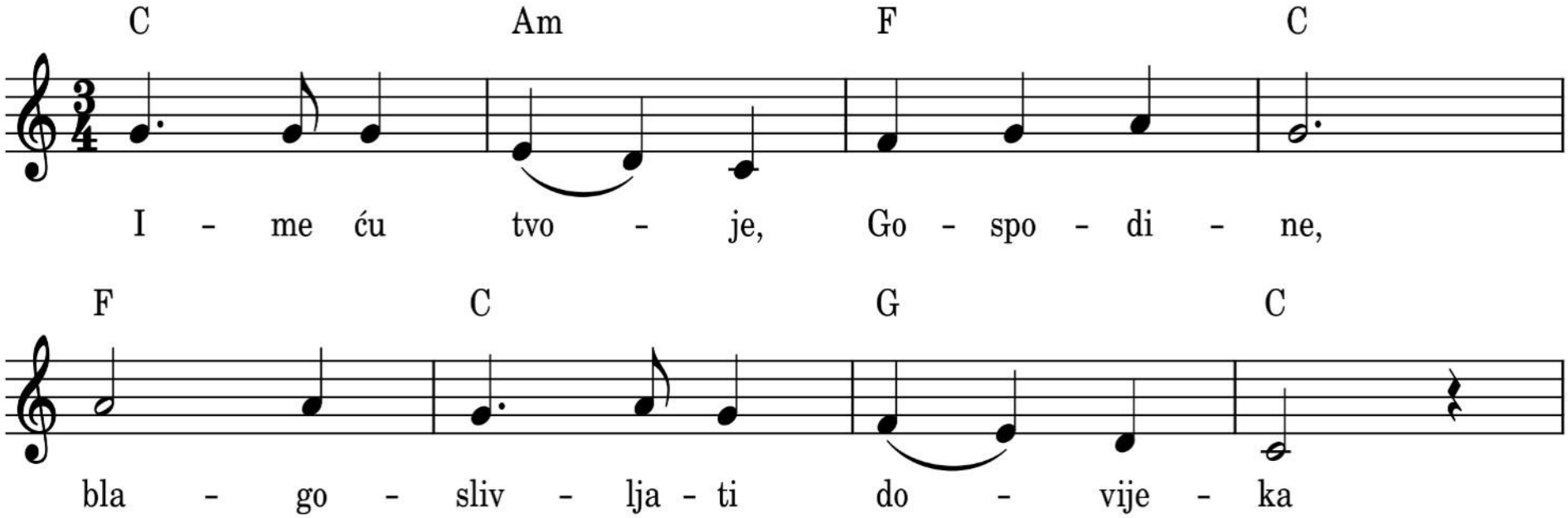
- קהלת Kohelet, ἐκκλεσιαστής (LXX) Ecclesiastes (Vg.) (1,1.2.12; 7,27; 12,8-10)
- 7x! (קהל *qāhāl* = "Crkva")
- Stil nakon "uvoda", od 1,12?
  - Osobno svjedočenje
  - Salomon u 1. licu npr. „i velim" (6,3); „svašta vidjeh" (7,15); „promatram" (8,17); „razmišljah" (9,1); „vidjeh" (10,7)
- Ima izreka u 3. i u 2. licu

Struktura djela

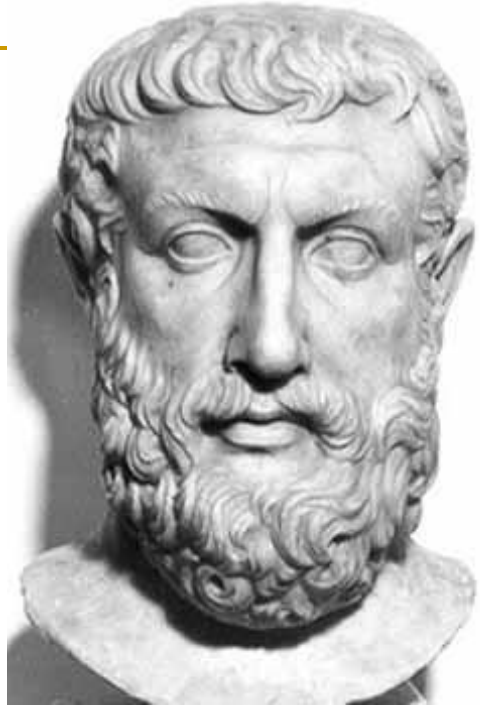
- **Backhaus i Schwienhorst-Schönberger:**
- **Prop 1,1 Naslov**
  - **1,2 okvir i geslo (ključna riječ)**
    - **(I.) 1,3–3,22 *Pitanje*: kako čovjek može biti sretan**
    - **(II.) 4,1–6,9 *Odgovor*: uobičajeno poimanje**
    - **(III.) 6,10–8,17 *Obrana*: protivna tumačenja**
    - **(IV.) 9,1–12,7 *Primjena*: poziv na radost i djelotvornost**
  - **12,8 okvir i geslo (ista ključna riječ)**
- **12,9–14 dva pogovora**

Ime ću tvoje (Ps 145)

Dijaloško djelo

- slučajna zbirka ili kompozicija
  - Ključna riječ u Prop 1,2; 12,8?
  - הבל “ispraznost“ (KS), “taština“ (Š.) – “dašak“, “bez veze”, “nema težinu”, 38x osim u c10 (3x “superlativ” usp. Pjesma nad pjesmama) – Abel
- Citati: objašnjavaju napetosti i protuslovlja
  - Propovjednik kritizira i pobija
  - provjerava mudrosnu tradiciju
- elementi dijaloga iz grčke filozofije
- jedna glavna misao: filozofija sreće

Parmenid

Ispraznost

- proglas Propovjednika (Prop 1,2):

- **“sve je ispraznost” (1,2; 2,17; 12,8)**
  - **“sva djela su ispraznost” (1,14; 2,17)**
- **+ “pusta tlapnja” (KS), “trka za vjetrom” (Š.) 1,14; 2,11.17.26; 4,4.16; 6,9 (7x)**

Ispraznost i tlapnja (7x)

- **sve što se radi pod suncem (1,14)**
- **sva moja djela (2,11)**
- **život i sve djelovanje (2,17)**
- **Bog miljeniku daje mudrost, a grešniku da radi za miljenika (2,26)**
- **trud budi zavist (4,4)**
- **siromašni mladić iz tamnice postao kraljem, mnogi ga slijede, ali poslije mu se ne raduju (*ra'jon ruah* 4,16)**
- **očima gledati i duhom lutati (6,9)**

Sveti *utilitarizam*

- **1,3; 2,11.13[2x]; 3,9; 5,8**
- **Kakva KORIST čovjeku? – što mu *ostaje*?**
- **Trud/muka (Prop 1,3) – *pitanje***
- **Nema koristi od ljudskih djela (2,11)**
- **Mudrost korisna (2,13) – *pozitivan odgovor***
- **Trud djelatnoga (3,9)**
- **Kralj (ako se brine) za obrađenu zemlju (5,8) – usp. Post 2,5.15**

Životvorna mudrost

- **Prop 5,15; 7,12; 10,10s**
- **Kakva korist čovjeku (Prop 5,15b)**
  - **Trud za *ruᵃḥ?***
  - **Gol došao, gol odlazi (v14 – usp. Job 1,20)**
- **Mudrost "daje život" (Š. KS: izbavlja) (7,12)**
  - **Za razliku od novca**
  - **Mudrost je dobit (יתר *joter*) pod suncem (v11)**
- **Primijeniti mudrost (10,10b): nabrusiti oštricu**
- **Vladanje nad zmijom nakon ujeda ne vrijedi (10,11)**

Pogovor 1

- **Prop 12,9-11: Propovjednik – nadahnut, mudrosni spis**
  - **Riječi Propovjednikove (1,1)**
  - **Kralj sastavio niz *izreka* (12,9)**
  - **Uloga (12,11):**
- **Potpora pastiru (11)**
  - **Poticaj („ostan”) i ograda („kolci”)**

Pogovor 2

- **Prop 12,12-14 povezuje motive**
  - **Roditeljska pouka (v12):**
  - **“sine moj” (!) – samo tu**
    - **Usp. “<u>sin</u> Davidov, kralj” (1,1 usp. 1,12-2,26)**
  - **strah Božji (“Boj se Boga!”) + obdržavanje zapovijedi (v13), obrazloženje:**
  - **etika + Božji sud (v14) – usp. Post 18,25**
    - **“Sudac cijele zemlje”**

Strah Božji

- **1) Što Bog čini vrijedi zauvijek. Tako čini zato da ga *se bojimo*. (3,14)**
- **2) Ne treba mnogo riječi. Nego: *boj se* Boga! (5,6)**
- **3) Tko *se boji* Boga, izbavlja se od svega (7,18)**
- **4 i 5) 8,12 Bit će dobro onomu koji *se boji* Boga, jer ga *se boji* (8,12)**
- **6) Opak čovjek ne *boji se* Boga (8,13)**
- **7) „mi“ slušamo završnu riječ: *Boj se* Boga! To je sav čovjek (12,13)**

Propovjednikove ispraznosti

1. radost (2,1)
2. djela ruku,
   Salomonovih ruku (2,11)
3. mudrac kao luđak (2,15)
4. sav trud nasljedniku (2,19.21)
5. čovjekov život je patnja (2,23)
6. i mudracu i grešniku sudbina od Boga (2,26)

Ljudske muke

- **Ispraznosti (2):**

7. **čovjek umire kao i životinje (Prop 3,19)**
8. **mar budi zavist (4,4)**
9. **samac, bez djece i brata (4,7s)**
10. **mladi osuđenik postaje kralj, a svi poslije njega trpe (4,16)**
11. **nezasitna je ljubav prema bogatstvu (5,9)**
12. **bogatstvo i slava pripadnu tuđincu (6,2)**
13. **pogled bolji od žudnje (6,9)**

Životne ludosti

- **Ispraznosti (3):**

14. **smijeh luđaka (Prop 7,6)**
15. **opaki počivaju u miru, pravedni zaboravljeni (8,10)**
16. **pravednicima po djelima opakih, opakima po djelima pravednika (2x “ispraznost”) (8,14)**
17. **budućnost (11,8)**
18. **mladost (11,10)**